

Sprawozdanie
z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny
za 2021 rok wraz z potrzebami na rok 2022
oraz ewaluacją programu za lata 2019-2021

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku Uchwałą Nr X/63/2011 Rady Gminy Osiek z dnia 20 grudnia 2011 roku został wyznaczony jako podmiot właściwy do realizacji zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodzin.

Natomiast Uchwałą Nr IV/19/2019 Rady Gminy Osiek z dnia 28 marca 2019 roku został przyjęty kolejny 3-letni *Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Osiek na lata 2019-2021*.

W związku z przyjęciem powyższego programu rozpoczęto jego realizację w zakresie nowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny, kierując się dobrem dziecka, dobrem rodziny jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka, przy współdziałaniu instytucji pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

Głównym celem 3-letniego Programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych poprzez działania i tworzenie warunków sprzyjających ich prawidłowemu funkcjonowaniu.

Ważne jest, aby chronić rodzinę i pomagać jej w sytuacji, gdy napotyka na ograniczenia i trudności, zwłaszcza w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu powyższych funkcji, GOPS w Osieku podejmował działania, których celem było zapewnienie wsparcia i pomocy.

W 2021 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku obejmował wsparciem osoby i rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie były w stanie przezwyciężyć występujących problemów bez wsparcia zewnętrznego. Zarówno tutejszy Ośrodek, jak i inni realizatorzy i partnerzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Osiek na lata 2019-2021 starali się cel ten osiągnąć poprzez:

- 1) zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i członkom rodziny w zakresie poprawy bezpieczeństwa socjalnego, świadczenie pomocy społecznej oraz świadczeń z innych systemów wsparcia rodzin, które egzystują w trudnych warunkach materialnych;
- 2) pomoc udzielaną rodzinom w procesie wychowania dzieci, podtrzymywania pozytywnych działań w funkcjach opiekuńczo-wychowawczych poprzez wspieranie rodzin w kryzysie i zagrożonej patologiami, wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez wprowadzenie asystenta rodziny, organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych, udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów i zasiłków szkolnych, uświadamianie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży, współpraca z placówką oświatową w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych;
- 3) profilaktykę rodziny w zapobieganiu sytuacjom kryzysowym przez analizę sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem i patologiami, pracę z rodziną w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym, specjalistyczne usługi opiekuńcze, aktywizację zawodową oraz współpracę podmiotów pracujących na rzecz rodzin z problemem bezrobocia poprzez kierowanie do prac społecznie użytecznych.

Ogółem w 2021 roku z terenu gminy Osiek objęto wsparciem z systemu pomocy społecznej 54 rodziny, w tym 2 rodziny, które korzystały z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

W porównaniu do roku 2020, odnotowano spadek liczby rodzin z 4 na 2, w których występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze i trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

W roku 2021 asystenturą były objęte 2 rodziny, w tym 1 rodzina z 4 dzieci małoletnich, z tego 1 osoba osiągnęła w 2021 roku pełnoletniość i 1 rodzina z 1 dzieckiem.

W rodzinach objętych asystenturą w 2021 roku wychowywanych było ogółem 5 dzieci małoletnich, z tego w wieku od 0-6 lat – 1 dziecko, od 7-9 lat – brak, od 10-13 lat – 2 dzieci, od 14-18 lat – 2 dzieci. W obu rodzinach orzeczenie o niepełnosprawności posiadało ogółem dwoje dzieci - po jednym dziecku w każdej z nich.

Problemami występującymi w tych rodzinach i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej była oprócz bezradności również niepełnosprawność członków rodziny.

Rodziny korzystające ze wsparcia asystenta rodziny są objęte asystenturą od kilku lat, jedna z rodzin od miesiąca listopada 2013 roku, druga od miesiąca października 2014 roku.

W obu rodzinach były świadczone specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W każdej z rodzin, tego typu wsparcia udzielano na rzecz jednego dziecka.

Rodziny te były objęte również pracą socjalną ze strony służb społecznych.

Ponadto, korzystały ze świadczeń z innych form wsparcia rodzin (świadczenia rodzinne, świadczenie wychowawcze, fundusz alimentacyjny).

Jedna z rodzin korzystała również z innych świadczeń pomocy społecznej, w formie posiłków w szkole, zasiłku celowego z programu „Posiłek w szkole i w domu” oraz pobytu w ośrodku wsparcia – Środowiskowym Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznym i upośledzeniem umysłowym.

W obu rodzinach objętych asystenturą występowało wiele sprzężonych problemów. Po wcześniejszej ocenie sytuacji rodzin, realizowano przygotowany plan pracy w oparciu o odpowiednio dobrane działania. Było to w szczególności wspieranie rodziny w prawidłowym zaspokajaniu potrzeb rozwojowych dzieci, pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, współpraca z instytucjami, organizacjami, specjalistami na rzecz dziecka i rodziny, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, do podejmowania pracy zarobkowej, a także motywowanie w zakresie kontynuacji leczenia członków rodzin.

Asystent rodziny, z którym jest zawarta umowa – zlecenia na świadczenie usług w wymiarze odpowiadającym ¼ etatu, świadczy te usługi od miesiąca października 2018 roku.

Praca asystenta wymaga odpowiednich kwalifikacji, szerokiej wiedzy i umiejętności niezbędnych do realizacji zadań oraz profesjonalizmu zachowań w trudnych okolicznościach.

Asystent rodziny jest znaczącym elementem systemu wspierania rodziny w środowisku. Jego elastyczny, nienormowany czas pracy dostosowuje się do rytmu życia rodziny i jej realnych potrzeb. Również forma jego zatrudnienia zakładająca znaczną mobilność i dyspozycyjność oraz zasadę indywidualnej odpowiedzialności za wyniki pracy z konkretną rodziną, przyczyniają się do wzrostu efektywności wykonywanych przez asystenta rodziny zadań.

Asystentura rodziny jest nową profesją w systemie wspierania rodziny, wprowadzoną *ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*.

Od 2012 roku do 2014 roku zatrudnianie asystenta rodziny przez gminy było zadaniem fakultatywnym. Natomiast zgodnie z wyżej cytowaną ustawą od 1 stycznia 2015 roku zatrudnienie asystenta rodziny jest dla samorządu gminy zadaniem obligatoryjnym.

Rolą asystenta rodziny jest prowadzenie pracy z rodzinami, w których występuje wiele sprzężonych problemów, w szczególności niskie umiejętności opiekuńczo-wychowawcze i prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo, przewlekła choroba, niepełnosprawność, przemoc, wyuczona bezradność, zaburzenia psychiczne i inne dysfunkcje, które zaburzają wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zadania asystenta rodziny określa *ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, które od 2017 roku zostały rozszerzone o koordynację udzielaną kobiecie w ciąży powikłanej i rodzinie dziecka narodzonego ze zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu dziecka, związaną z wejściem w życie *ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”*.

Asystent przez okres swojej pracy w 2021 roku, podejmował wszelkie działania naprawcze w objętych asystenturą rodzinach. Cechą charakterystyczną jego pracy były kompleksowe działania podejmowane wobec rodziny, polegające najogólniej mówiąc na towarzyszeniu rodzinom, z zachowaniem profesjonalnych relacji, w pokonywaniu trudności, poprawie funkcjonowania i zmianie niekorzystnych dla rodzin sytuacji kryzysowych.

Wydatki związane z zatrudnieniem asystenta w 2021 roku wyniosły ogółem 12.265 zł, z tego 11.765 zł pokryto z budżetu gminy oraz 500 zł z budżetu centralnego jako jednorazowy dodatek z tytułu podejmowania szerokiego zakresu działań na rzecz rodzin w ramach ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz pozostawanie w gotowości do realizacji wsparcia kobiet i rodzin, wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w ramach *Programu asystent rodziny na rok 2021*.

Ze względu na kilkuletnie funkcjonowanie asystenta na płaszczyźnie pomocowej, znacznie poprawiła się wiedza na temat zawodu i zakresu zadań wykonywanych przez asystenta rodziny i to zarówno wśród różnych instytucji, jak i samych rodzin.

Ugruntowało to również pozycję tego zawodu wśród innych zawodów funkcjonujących i pracujących na rzecz rodzin.

Poprzez wprowadzenie w środowiska rodzinne asystenta rodziny wzrosło zaufanie do skuteczności różnych form pomocy instytucjonalnej i pozamaterialnej. Zaobserwowano niewielką poprawę funkcjonowania rodzin w różnych aspektach życia codziennego.

Dla podtrzymania osiągniętych przez asystenta efektów w roku 2021 i okresie wcześniejszym, które udało się wypracować z dwiema rodzinami, konieczny jest stały nadzór, a także dalsze ich wsparcie.

Kontynuacja pracy z rodzinami wynika z potrzeby dalszych oddziaływań i zrealizowania tych celów, których jeszcze nie udało się osiągnąć oraz utrzymania efektów wcześniej osiągniętych.

W przypadku, gdy w rodzinie wspieranej nie udaje się osiągnąć zamierzonych celów, występuje brak efektów, zmienia się metody pracy, lub rodzina wnosi o zaprzestanie współpracy, kończy się współpracę w środowisku rodzinnym.

Jednak, w niektórych sytuacjach może wystąpić potrzeba pracy asystenta z rodziną do osiągnięcia przez dzieci pełnoletniości.

Ważne jest również działanie asystenta rodziny we współpracy z pracownikami socjalnymi, policją, pedagogami szkolnymi, nauczycielami i wychowawcami szkolnymi, psychologami, kuratorami społecznymi i sądowymi, służbą zdrowia, koordynatorem pieczy zastępczej.

Pomimo zatrudnienia asystenta rodziny, służby socjalne nadal nadzorują rodziny objęte asystenturą, w ramach swoich kompetencji i możliwości, które z uwagi na panujący stan epidemii odbywały się w ścisłym reżimie sanitarnym. Utrzymywano z rodzinami kontakt telefoniczny.

Poniżej przedstawiono 2 tabele dotyczące rodzin objętych asystenturą.

Tabela Nr 1

Tabela dotycząca danych o rodzinach objętych asystenturą w 2021 roku

LP.	DANE INFORMACYJNE	DANE LICZBOWE
1	2	3
1.	Liczba rodzin	2
2.	Liczba rodzin, z którymi rozpoczęto współpracę w roku 2021	0
3.	Liczba rodzin, z którymi asystent współpracował powyżej roku	2
4.	Ilość spotkań z rodzinami lub kontaktów telefonicznych	66
5.	Ogólny czas trwania wizyt i spotkań w środowiskach rodzinnych lub kontaktów telefonicznych	293 godz.
6.	Rodziny pełne	2
7.	Rodziny niepełne	0
8.	Ilość osób w rodzinach - w ciągu całego roku - stan na 31.12.2021 w tym : dorosłych (stan na 31.12.2021)	11 10 5

	dzieci (stan na 31.12.2021)	5
9.	Ilość osób dorosłych wykazujących dysfunkcje rozwojowe, zaburzenia zachowania lub niepełnosprawność -w ciągu całego roku - stan na 31.12.2021	3 2
10.	Ilość dzieci z dysfunkcjami rozwojowymi lub niepełnosprawnością	2
11.	Ilość rodzin z problemem alkoholowym	0
12.	Ilość osób mających problemy karne	0
13.	Liczba rodzin, w których została wszczęta procedura „Niebieskiej Karty”	0
14.	Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora	0
15.	Liczba rodzin, które skorzystały z pomocy instytucji np. poradni psychologicznych, pedagogicznych itp.	1
16.	Liczba rodzin, w których zakończono współpracę/ odmówiła współpracy z asystentem	0

Tabela Nr 2

Tabela dotycząca problemów i efektów występujących w rodzinach objętych asystenturą w 2021 roku

LP.	NAZWA PROBLEMU	ILOŚĆ RODZIN	EFEKTY DZIAŁAŃ	ILOŚĆ RODZIN
1	2	3	4	5
1.	Brak zatrudnienia	2	Zatrudnienie	0
2.	Brak kwalifikacji zawodowych	1	Podniesienie kwalifikacji zawodowych	0

3.	Brak umiejętności dysponowania środkami	1	Nabycie umiejętności prawidłowego dysponowania posiadanymi środkami	0
4.	Niewystarczające środki finansowe	1	Poprawa sytuacji finansowej	0
5.	Zadłużenia	1	Całościowe lub częściowe płacenie zadłużeń	1
6.	Problemy lokalowe	0	Poprawa sytuacji lokalowej	0
7.	Zły stan techniczny pomieszczeń	1	Poprawa stanu technicznego pomieszczeń	1
8.	Brak dbałości o najbliższe otoczenie	1	Nabycie umiejętności dbania o własne otoczenie	0
9.	Niewydolność opiekuńczo-wychowawcza	2	Poprawa umiejętności opiekuńczo-wychowawczych	0
10.	Negatywne zachowania dzieci	2	Wykształcenie prawidłowych postaw społecznych dzieci	2
11.	Nie wypełnianie obowiązku szkolnego	0	Wypełnianie przez dzieci obowiązku szkolnego	0
12.	Wycofanie społeczne dzieci	0	Nabycie przez dzieci kompetencji społecznych	0
13.	Zaniedbania zdrowotne	0	Poprawa sytuacji zdrowotnej rodziny	0
14.	Negatywne zachowania dorosłych (demoralizacja, karalność)	0	Wykształcenie prawidłowych postaw społecznych dorosłych	0
15.	Brak umiejętności dbania o higienę	0	Prawidłowe nawyki higieniczne	0

16.	Problemy alkoholowe	0	Podjęcie leczenia odwykowego lub terapii	0
17.	Dysfunkcje rozwojowe lub niepełnosprawność	2	Poprawa funkcjonowania osób z dysfunkcjami rozwojowymi lub niepełnosprawnością	0
18.	Przemoc	0	Ustanie przemocy	0
19.	Niezaradność życiowa	2	Podniesienie wydolności życiowej	2
20.	Wycofanie społeczne	0	Aktywność społeczna	0
21.	Niska samoocena	1	Podniesienie samooceny	0
22.	Brak wiary we własne siły	1	Wzrost poczucia własnej wartości	0

Nie odnotowano w roku 2021 żadnego przypadku dziecka z terenu gminy Osiek umieszczonego w pieczy zastępczej. Nie ma również informacji z Sądu Rejonowego w Starogardzie Gd. czy przewidywane są nowe umieszczenia dzieci w 2022 roku.

Natomiast na terenie gminy funkcjonują rodziny zastępcze - 2 rodzinne domy dziecka, w których umieszczone są dzieci z terenu innych gmin.

Omawiając tabelę nr 1 dotyczącą danych o rodzinach, należy zwrócić uwagę, że w 2021 roku objęte były asystenturą 2 rodziny, z którymi współpraca trwa powyżej roku. Jedna z rodzin korzysta ze wsparcia od 8 lat, a druga od lat 7. Jedna rodzina korzystała z pomocy poradni psychologicznych i pedagogicznych.

Asystent rodziny wizytował rodziny, lub kontaktował się telefonicznie ogółem 66 razy, a ogólny czas tych wizyt i spotkań w środowiskach rodzinnych oraz kontaktów telefonicznych wyniósł 293 godziny. Pozostały czas pracy był wykorzystywany przez asystenta rodziny na konsultacje i współpracę z innymi podmiotami oraz opracowywanie dokumentacji. W obu rodzinach w ciągu roku odnotowano 3 dorosłe osoby niepełnosprawne, dysfunkcyjne, natomiast wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. roku odnotowano 2 takie osoby. Z uwagi na osiągnięcie w trakcie roku pełnoletniości przez

jedną osobę, obecnie wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 roku ogółem w obu rodzinach jest 5 osób dorosłych oraz 5 dzieci.

Natomiast tabela nr 2 przedstawia problemy rodzin i efekty działań. Dokonując porównań do roku 2020 należy wskazać, że w wielu sytuacjach udało się utrzymać poprawę funkcjonowania rodzin. Niestety niektóre problemy w rodzinach nadal występują, ponieważ nie udało się ich wyeliminować, a niektóre z nich powróciły.

Nie odnotowano problemów z przemocą w rodzinie, lub problemów alkoholowych. Nie pogorszyło się wywiązywanie się z zobowiązań finansowych, nadal spłacane jest zadłużenie, nie uległa zmianie sytuacja lokalowa rodzin, a stan techniczny pomieszczeń został utrzymany na poprzednim poziomie.

Osoby dorosłe wykazywały prawidłowe postawy społeczne. Prawidłowe nawyki higieniczne nie uległy zmianie.

Niestety, w stosunku do roku 2020 nie odnotowano zmian w zakresie zatrudnienia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Miało to wpływ na gorsze funkcjonowanie rodzin w innych sferach, a mianowicie poprzez to w jednej rodzinie nie uległa poprawie sytuacja finansowa. Brak umiejętności dysponowania środkami występujący u jednej z rodzin nie uległ poprawie. Nadal rodzina nie nabyła umiejętności prawidłowego dysponowania posiadanymi środkami.

W sytuacji zdrowotnej rodzin oraz aktywności społecznej dorosłych również nie odnotowano zmian. Utrzymywana była na pewnym poziomie wydolność życiowa. Nadal w przypadku jednej rodziny występował brak dbałości o własne otoczenie. Nie odnotowano trwałej poprawy funkcjonowania osób z dysfunkcjami rozwojowymi lub niepełnosprawnością.

Natomiast za sukces należy uznać poprawę funkcjonowania członków rodzin w występujących dwóch problemach dot. nie wypełniania przez dzieci obowiązku szkolnego oraz wycofania społecznego dzieci. Efekty znaczące i widoczne pojawiły się w obu wymienionych sferach. Oba te problemy były bardzo zauważalne w poprzednim roku, gdzie w jednej z rodzin występował problem nie wypełniania obowiązku szkolnego (w okresie, poza nauką zdalną), chociaż po jakimś czasie uległ poprawie. W obu rodzinach odnotowywano negatywne zachowania dzieci, zwłaszcza w kwestii nieprawidłowego wypełniania obowiązków szkolnych i zachowania. W trakcie roku 2021 udało się oba problemy rozwiązać. Dzieci wypełniały obowiązek szkolny oraz nabyły kompetencji społecznych, zwłaszcza w zakresie norm społecznych, jako właściwych w danej sytuacji.

W roku 2021 w obu rodzinach była widoczna niewydolność opiekuńczo-wychowawcza. Zapewne miała na to wpływ specyficzna sytuacja pandemii, która wymusiła na wszystkich pewne zachowania. Rodziny dysfunkcyjne w tej sytuacji miały problemy z przystosowaniem się do nowych realiów i wymagały wzmożonego wsparcia. Obie rodziny posiadają dzieci w wieku szkolnym. Poprzez wprowadzenie nauki zdalnej, pojawiły się problemy natury technicznej, zaangażowania dzieci w naukę, ale również nadzoru rodziców i opiekunów nad dziećmi. Problematyczny okazał się również powrót dzieci do nauki stacjonarnej. Asystent rodziny musiał poświęcić dużo uwagi w tym okresie na aktywne wsparcie rodzin i to zarówno w kwestii nauki zdalnej, codziennego funkcjonowania rodzin w tym czasie, pomocy w okresie powrotu dzieci do nauki stacjonarnej, udzielania wskazówek jak unikać zarażenia koronawirusem, zwracania szczególnej uwagi na czystość, ład w domu, przestrzegania zaleceń sanitarnych. Natomiast poprzez to, że asystent rodziny również z uwagi na bezpieczeństwo

rodzin i własne musiał czasem kontakty osobiste z rodzinami ograniczać i zamieniać na kontakty telefoniczne, w pewien sposób utrudniało nadzór i wsparcie i wymagało od asystenta większego zaangażowania.

Problemem w okresie pandemii było również funkcjonowanie osób z dysfunkcjami rozwojowymi, lub niepełnosprawnością. Brak możliwości odbycia osobistych wizyt lekarskich, a w większości jedynie przez teleporady, nerwowa atmosfera w domach, powodowała niestabilność emocjonalną jej członków. Pogorszyła się sfera w zakresie samooceny oraz wiary we własne siły. Brak poczucia własnej wartości oraz niska samoocena była zauważalna u członków jednej rodziny objętej asystenturą.

To wszystko powodowało wiele problemów, z którymi trzeba było się zmierzyć i dołożyć starań w celu ich rozwiązania, bądź chociażby zminimalizowania.

Dzięki wspólnej pracy i zaangażowaniu wielu osób i instytucji, w wielu kwestiach zażegnano kryzys lub zauważono poprawę i wychodzenie z kryzysu.

Jak widać problemy są liczne, a efekty działań zależą od wielu czynników, przede wszystkim od tego, iż są to rodziny wieloprotymowe, które potrzebują wsparcia i dopiero gdy je otrzymają wykazują własny potencjał i możliwości.

Należy mieć również na uwadze fakt, iż umiejętności nabyte przez rodziny, a uzyskane dzięki wsparciu, mogą zostać przez te rodziny zaniechane. Dlatego tak ważne jest wspieranie tych rodzin, pomimo zauważonych i wypracowanych efektów. Przyczyn nieprawidłowego funkcjonowania rodzin należy poszukiwać w zaburzeniach równowagi systemu rodzinnego, przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych członków tych rodzin.

Na terenie gminy Osiek w 2021 roku prowadzono również inne działania na rzecz wspierania rodzin. Wszystkie wymienione przedsięwzięcia były prowadzone w ramach gminnej polityki na rzecz rodzin.

Pomimo trwającej epidemii zorganizowano w 2021 roku, na terenie gminy różnorodne imprezy i zajęcia skierowane do społeczności lokalnej, w tym również z uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Odbyły się jarmarki (letni, odpustowy i bożonarodzeniowy), zajęcia dla dzieci w czasie wakacji letnich, spotkania w sołectwach z okazji Dnia Dziecka, sportowe i optymistyczne półkolonie, zajęcia sportowe, w tym imprezę sportową pn. „II Kociewski Bieg Niepodległości” oraz turnieje sportowe. Odbyła się dyskoteka na wolnym powietrzu oraz piknik muzyczny. Zorganizowano wyjazd na Korowód Kociewski. Odbywały się konsultacje psychologiczne dla mieszkańców gminy Osiek oraz zajęcia i warsztaty profilaktyczne. Zorganizowano również Białą Sobotę, w czasie której zostały przeprowadzone bezpłatne badania USG piersi i badania prenatalne oraz szczepienia przeciw COVID -19.

W roku 2021 nie były organizowane prace społecznie użyteczne.

W Gminnej Bibliotece Publicznej prowadzone były zajęcia w dziedzinie upowszechniania kultury, wychowania i edukacji, skierowane do społeczności lokalnej, w tym z uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Były to zajęcia dla dzieci i młodzieży podczas wakacji letnich (176 godzin), 2 spotkania autorskie z pisarzami, w których uczestniczyły 24 osoby, spotkanie z przedszkolakami pod hasłem akcji: „Masła książka, wielki człowiek”, w którym uczestniczyło 23 dzieci oraz zajęcia edukacyjno-twórcze, zdobienie pierników, w których uczestniczyło 15 osób.

Do miejscowej Publicznej Szkoły Podstawowej w 2021 roku w okresie od miesiąca stycznia do miesiąca czerwca włącznie tj. w roku szkolnym 2020/2021 uczęszczało 225 uczniów, z tego do przedszkola uczęszczało 33 dzieci, do kl. „0” 17 dzieci oraz do szkoły podstawowej 175 uczniów. Natomiast w okresie od miesiąca września do miesiąca grudnia 2021 roku, tj. w roku szkolnym 2021/2022 liczba uczniów szkoły spadła do 224 uczniów, z tego do przedszkola uczęszczało 38 dzieci, do kl. „0” – 14 dzieci, do szkoły podstawowej 172 dzieci. W szkole prowadzono zajęcia pozalekcyjne o charakterze sportowym, artystycznym i edukacyjno - profilaktycznym.

W ramach Szkolnego Klubu Sportowego organizowano biegi na orientację i rozgrywki piłki nożnej. Z zajęć tych skorzystało 35 osób. Zajęcia edukacyjno-profilaktyczne prowadzono dla uczniów szkoły podstawowej. Z zajęć w całym roku kalendarzowym 2021 - skorzystało 224 uczniów szkoły podstawowej. Zajęcia artystyczne były prowadzone w ramach chóru szkolnego, w którym zaangażowanych było 12 uczniów.

Należy dodać, że w szkole prowadzono również poradnictwo pedagogiczne. Pedagog szkolny udzielał wsparcia w ilości 22 godzin tygodniowo. W roku 2021 odnotowano brak wsparcia psychologicznego.

Obszar gminy Osiek podlega działaniu Posterunku Policji w Skórczu. Według danych policji, w 2021 roku zostały popełnione przez mieszkańców gminy Osiek 4 przestępstwa.

Z innych form wsparcia rodzin w gminie Osiek, należy wymienić udzielanie pomocy materialnej w formie stypendiów.

W 2021 roku z pomocy materialnej dla uczniów (stypendiów) skorzystało 21 uczniów z 10 rodzin.

POTRZEBY ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ ZADAŃ NA ROK 2022 ORAZ EWALUACJA PROGRAMU ZA LATA 2019-2021

W związku z tym, że zakończył się 3 –letni okres obowiązywania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Osiek na lata 2019-2021, składając sprawozdanie za rok 2021, dokument niniejszy przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań na rok 2022 bardzo ogólnie, ponieważ informacje o celach, adresatach, realizatorach i partnerach, rezultatach i finansowaniu zostały omówione w nowym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Osiek na lata 2022-2024.

Na podkreślenie zasługuje jednak fakt, iż nadal należy zabezpieczać odpowiednie środki finansowe, np. w zakresie pomocy społecznej, dodatków mieszkaniowych, ryczałtów energetycznych, organizacji prac społecznie użytecznych i robót publicznych, zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, udzielania stypendiów i zasiłków szkolnych oraz kosztów zatrudnienia asystenta rodziny.

Ponadto, należy zabezpieczać środki finansowe na współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej. Pomimo tego, iż na terenie gminy Osiek dotychczas nie odnotowano przypadków dzieci, które powinny być umieszczone w pieczy zastępczej i do chwili obecnej brak jest przypadków dzieci oczekujących na umieszczenie w pieczy zastępczej, zasadne jednak jest w sytuacji wystąpienia takiego przypadku, zabezpieczenie środków na ten cel w budżecie gminy.

Mając na uwadze dobro rodzin objętych wsparciem ze strony Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Osieku, a także dotychczasowe potrzeby w zakresie wspierania rodzin, zachodzi konieczność podjęcia takich działań, które powstrzymałyby negatywne sytuacje i pozwoliły na poprawę funkcjonowania rodzin.

Należy przede wszystkim przyjąć opracowany kolejny Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Osiek na lata 2022-2024 i w dalszym ciągu kontynuować i usprawniać realizację zadań w nim zapisanych.

Są to głównie zadania w zakresie:

- zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i pozostałym członkom rodzin, znajdującym się w trudnej sytuacji poprzez poprawę oraz utrzymanie dotychczasowego bezpieczeństwa socjalnego, wykorzystując w tym zakresie różne formy pomocy, przewidziane szczególnie w ustawie o pomocy społecznej, ustawie o świadczeniach rodzinnych, ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawie o dodatkach mieszkaniowych, ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawie o Karcie Dużej Rodziny, ustawie o dodatku osłonowym;
- udzielania rodzinom pomocy w procesie wychowania dzieci i podtrzymywanie pozytywnych działań w funkcjach opiekuńczo-wychowawczych poprzez wspieranie rodzin w kryzysie oraz przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze i objęcie ich wsparciem asystenta rodziny, poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne, organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz

udzielanie stypendiów i zasiłków szkolnych, a także poprzez współpracę z placówką oświatową w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych;

- profilaktyki rodziny w zapobieganiu sytuacjom kryzysowym poprzez konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, zapobieganie wykluczeniu społecznemu członków rodzin, przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży, zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, aktywizację zawodową osób bezrobotnych przez organizowanie prac społecznie użytecznych i robót publicznych, usługi specjalistyczne, akcje informacyjne dla dzieci, młodzieży, rodziców i opiekunów na temat zagrożeń uzależnieniami;
- współpracy realizatorów i partnerów Programu, przede wszystkim przez zintegrowanie działań na rzecz rodzin tych instytucji i organizacji, wymienionych w Programie jako jego realizatorów.

Corocznie monitorując program, przy okazji składania sprawozdania są przedstawiane postępy programu i jego realizacja zgodnie z założeniami (celami). Natomiast ewaluacja ma na celu ocenę rezultatów i przedstawienia mocnych i słabych stron Programu.

Dokonując ewaluacji wykorzystano dane pochodzące z pracy asystenta rodziny, z obserwacji i bezpośrednich kontaktów z członkami rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz informacji pochodzących z bezpośrednich kontaktów i współpracy z realizatorami i partnerami Programu.

Ewaluacja Programu za lata 2019-2021

Większość założonych rezultatów Programu za lata 2019-2021 zostało osiągniętych. Były to bez wątpienia mocne strony Programu.

Mocne strony Programu:

1. Promocja i kreowanie pozytywnego obrazu rodziny osiągnięto poprzez współpracę wielu podmiotów pracujących na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców jej funkcjonowania.
Udzielano indywidualnego poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego.
2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodziny i jej członków osiągnęto poprzez próby aktywizacji dorosłych członków rodzin z problemem bezrobocia. W tym celu organizowano spotkania z potencjalnym pracodawcą.
Wspierano rodziny o niskim statusie materialnym. Zagospodarowywano czas wolny dzieci i młodzieży poprzez organizację różnorodnych imprez okolicznościowych oraz zajęć sportowych, a także zajęć o charakterze artystycznym, edukacyjnym i profilaktycznym. Lata 2020 i 2021 to okres trwającej pandemii, dlatego organizacja powyższych zadań odbywała się w ograniczonym zakresie.
3. Zintegrowanie działań różnorodnych podmiotów na rzecz wspierania rodziny i jej członków polegało na współpracy asystenta rodziny i służb socjalnych z innymi podmiotami w zakresie wspierania rodzin w kryzysie oraz zagrożonych patologiami.
Natomiast sytuacjom kryzysowym zapobiegano poprzez m. in. nadzór sytuacji dzieci w rodzinach zagrożonych kryzysem.
4. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi została uzyskana poprzez objęcie wsparciem asystenta rodziny rodzin niewydolnych

wychowawczo i przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji rodzinnych i opiekuńczo-wychowawczych.

Uświadamiano rodzicom i opiekunom potrzeby edukacyjne dzieci i młodzieży oraz rozwiązywano problemy wychowawcze we współpracy z placówką oświatową, zwłaszcza w okresie pandemii, która wymusiła na wszystkich pewne zachowania. Problemy z przystosowaniem się do nowych realiów wymagały wzmożonego wsparcia i to zarówno w kwestii nauki zdalnej, jak i codziennego funkcjonowania rodzin w tym czasie. Udzielano wskazówek jak unikać zarażenia koronawirusem przestrzegania zaleceń sanitarnych.

5. Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie została dokonana poprzez organizowanie zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych oraz kółek zainteresowań. Dzieci i młodzież były objęte stypendiami szkolnymi. Dużą wagę przywiązywano do rozwiązywania różnorodnych problemów w rodzinach poprzez udzielanie im pomocy i wsparcia oraz poradnictwo.
6. Poprawa bezpieczeństwa rodziny i jej członków rodzin żyjących w trudnych warunkach materialnych uzyskano poprzez zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego, a więc świadczenie pomocy społecznej oraz świadczeń z innych systemów wsparcia rodzin (np. świadczenia rodzinne, świadczenie wychowawcze, świadczenie dobry start). Koordynowano działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych służących pomocą.
7. Zwiększenie dostępu do informacji o różnorodnych formach wsparcia rodziny osiągnęto poprzez akcje informacyjne dla dzieci, młodzieży, rodziców i opiekunów na temat zagrożeń uzależnieniami oraz programy wychowawcze, edukacyjne, profilaktyczne w prowadzonych projektach oraz różnorodne formy zajęć, filmów, spektakli w ramach profilaktyki przeciwdziałania alkoholizmowi i zapobieganiu narkomanii.

Słabe strony Programu:

1. W celu aktywizacji zawodowej osób z rodzin z problemem bezrobocia, w latach 2019-2021 nie kierowano osób bezrobotnych, bez prawa do zasiłku, korzystających z pomocy społecznej do wykonywania prac społecznie użytecznych.
2. Występujące braki porozumienia i koordynacji działań i łączenia sił wszystkich realizatorów i partnerów Programu w rozwiązywaniu problemów rodzin przejawiały się w braku wymiany, bieżących informacji, co powodowało, że podejmowanie działań i udzielenie konkretnego wsparcia nie pozwalało na analizę problemu na wielu płaszczyznach, a poprzez to efektywniejsze osiągnięcie zamierzonego celu.

Wzmocnienie współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz rodzin, na pewno usprawniłoby wiele działań i doprowadziło do jeszcze lepszych efektów.

Sprawozdanie sporządziła:

Barbara Surma

Kierownik

Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

w Osieku

